

UTICAJ FIKSNIH I KONTINUELNIH AMBIJENTALNIH FAKTORA NA PROIZVODNJU 4% MAST-KORIGOVANOG MLEKA U PRVE TRI LAKTACIJE KOD KRAVA SIMENTALSKE RASE

*Milun Petrović¹, Vladan Bogdanović², Snežana Bogosavljević-Bošković¹,
Simeon Rakonjac¹, Radojica Đoković¹, Miloš Petrović¹*

Izvod: Uticaj paragenetskih faktora na proizvodnju 4%MKM u celim i standardnim laktacijama ispitivan je na uzorku od 241 krave simentalске rase.

Na ispoljenost ove osobine ispitivan je uticaj farme, broja laktacija, sezone rođenja i telenja, njihovih interakcija i uzrasta pri prvoj oplodnji.

Matematičko-statistička analiza podataka, odnosno sve potrebne veličine, kao što su sredine najmanjih kvadrata, standardne greške, analiza varijanse i koeficijenti determinacije izračunate su u programskoj proceduri Opšti linearni model (GLM procedura). Uticaj farme, grupe laktacija i godine rođenja na ispoljenost ove osobine bio je vrlo visoko značajan ($P < 0.001$). Sezona rođenja i telenja nije statistički značajno uticala ($P > 0.05$) na proizvodnju 4%MKM kako u celim tako i standardnim laktacijama. Uticaj interakcije između sezone rođenja, sezone telenja i godine rođenja bio je varijabilan, i kretao se od nesigifikantnog do vrlo značajnog. Uzrast pri prvoj oplodnji statistički značajno ($P < 0.05$) je uticao na proizvodnju 4%MKM u celim laktacijama, dok njegov uticaj na proizvodnju 4%MKM u standardnim laktacijama nije bio signifikantan ($P > 0.05$). Koeficijenta determinacije (R^2) bio je vrlo visoko značajan ($p < 0.001$) i kretao se od 0.623 kod proizvodnje 4%MKM u celim do 0.652 kod proizvodnje 4%MKM u standardnim laktacijama.

Ključne reči: simentalска rasa, 4%MKM, sezona telenja, uzrast pr prvoj oplodnji.

Uvod

Istraživanje varijabilnosti proizvodnih osobina ima izvanredan praktični značaj jer se upravo na varijabilnosti zasnivaju godišnji i generacijski selekcijski efekti.

Razlike u proizvodnim pokazateljima, pored uticaja genotipa grla, nastaju i usled uticaja ishrane, nege, načina držanja i ljudskog faktora. Povezanost navedenih činilaca je karakteristična za svaku farmu posebno. Upravo zato nastaju razlike između stada, odnosno farmi i kada je genetski potencijal grla za određeni nivo proizvodnje sličan. Podelu na regione i odgajivačka područja, kao metod u istraživanjima uticaja paragenetskih osobina na ispoljenost bilo proizvodnih, reproduktivnih ili funkcionalnih osobina, primenio je veliki broj istraživača, koji pretežno navode značajan i vrlo značajan uticaj ovog sistematskog negenetskog faktora na osobine mlečnosti. Tako su *Perišić, 1998, Petrović D.M. i sar., 2009, Petrović M.M. i sar., 2009a i Petrović M.M. i sar., 2009b, Bogdanović i sar., 2012*, ispitivali uticaj regiona na proizvodnju mleka i mlečne masti, kao i sadržaj masti u mleku kod krava domaće šarene i simentalске rase i

¹ Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak;

² Poljoprivredni fakultet u Zemunu, Nemanjina 6, 11080 Zemun.

